

Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas divpusējās attiecības

Publicēts: 13.09.2022.

Kopš 2022. gada 24. februāra Krievijas Federācijas īstenotā neprovocētā militārā agresija pret Ukrainu ir smags starptautisko tiesību pārkāpums, kas ir radikāli mainījis drošības situāciju reģionā un plašāk Eiropā. Krievija nepamatoti, neprovocēti un neattaisnojami ir izraisījusi lielāko militāro konfliktu un humanitāro katastrofu Eiropas kontinentā kopš Otrā pasaules kara beigām.

Krievijas agresija pret Ukrainu ir kardināli mainījusi Latvijas un Krievijas divpusējās attiecības. Lielākā daļa divpusējo attiecību ir vai nu apturētas, vai arī samazinātas līdz minimāli iespējamajam nepieciešamajam līmenim.

Reaģējot uz Krievijas agresiju, ES ciešā koordinācijā ar līdzīgi domājošajām valstīm ir noteikusi bezprecedenta apjoma sankcijas Krievijai. Sankciju lēmumi ir pieņemti vairākās kārtās un darbs pie tālāku sankciju noteikšanas turpinās. Būtiskākais no ES pieņemtajiem sankciju lēmumiem:

finanšu jomā: KF Centrālās bankas rezervju iesaldēšana, transakciju liegums, liegta sadarbība ar vairākām KF bankām, daļējs SWIFT liegums, ierobežojums KF pieejai ES kapitāla tirgiem, ierobežojumi depozītiem un darījumiem kriptovalūtā utt.,

individuālās sankcijas ar ceļošanas liegumiem un aktīvu iesaldēšanu, kopumā tuvu virs 1000 personām, tostarp Valsts Domes deputāti un Federālās Padomes locekļi, Nacionālas Drošības padomes locekļi, Krievijas augstākās amatpersonas, varai pietuvinātā elite, t.sk. oligarhi/biznesmeņi, viņu ģimenes locekļi, propagandas industrijas pārstāvji utt.,

ekonomiskās sankcijas: ierobežojumi divējāda lietojuma preču un tehnoloģiju eksportam (īpaši tam ko var izmantot aizsardzības un drošības sektorā, naftas pārstrādē vai izmantošanai aviācijas vai kosmosa nozarē); vairāku desmitu uzņēmumu, t.sk aizsardzības un rūpniecības nozarē, sankcionēšana; gaisa telpas slēgšana KF lidmašīnām, aizliegums ES ostās ienākt kuģiem zem KF karoga, aizliegums KF transportam pārvadāt preces ES teritorijā; liegums pārdot KF lidmašīnas un to rezerves daļas, liegums investēt KF enerģētikas nozarē, konkrētu preču- dzelzs un tērauda, ogļu un citu fosilo kurināmo, luksuspriekšu tirdzniecības ierobežojumi u.c.

Informācija par Eiropas Savienības sankciju pret Krievijas Federāciju piemērošanu Latvijā pieejama saitē:

<https://www.mfa.gov.lv/lv/par-eiropas-savienibas-sankciju-pret-krievijas-federaciju-piemerosanu-latvija>)

Latvija nacionālā līmenī ir pieņēmusi virkni lēmumu, lai sašaurinātu divpusējo sadarbību ar Krieviju līdz minimāli nepieciešamajam līmenim.

2022. gada pavasarī Saeimas Ārlietu Komisija izvērtēja Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas noslēgtos divpusējos līgumus. Komisija lēma par 12 divpusējo līgumu vai to atsevišķu pantu apturēšanu un viena līguma denonsēšanu. Ārlietu komisija aicināja Ministru kabinetu tā kompetences ietvaros izvērtēt deviņu līgumu darbības apturēšanu un viena Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas divpusējā līguma denonsēšanu. Valdībā turpinās darbs pie Ārlietu komisijas dotā mandāta ieviešanas, tai skaitā vēlreiz pārskatot līdzšinējās divpusējās Latvijas – Krievijas vienošanās un to nepieciešamības lietderību. Cita starpā, ir pieņemts lēmums pārtraukt vai denonsēt vienošanos tādās jomās kā ekonomiskā sadarbība, kultūra un pierobežas ceļošana.

Iesaldēts ir regulārais Ārlietu ministrijas politisko konsultāciju mehānisms, kā arī apturēta sadarbība Starpvaldību komisijas ietvaros.

Tika slēgti Krievijas ģenerālkonsulāti Daugavpilī un Liepājā, kā arī tika slēgti Latvijas ģenerālkonsulāts Sanktpēterburgā, konsulāts Pleskavā un Latvijas vēstniecības Konsulārās nodaļas Maskavā kanceleja Kaļiņingradā.

Darbu turpina Latvijas vēstniecība Krievijā un Krievijas vēstniecība Latvijā.

Kopš 24.februāra, kad sākās Krievijas agresijas pret Ukrainu, Latvijai ES valstu starpā ir bijusi viena no stingrākajām pieejām, ierobežojot vīzu izsniegšanu Krievijas pilsoņiem.

Latvijā ir paplašināts nevēlamo personu saraksts, kā arī slēgta visu Krievijas TV kanālu retranslācija Latvijā un propagandas tīmekļa vietnes.

Latvijas – Krievijas ekonomiskās attiecības

Divpusējā preču un pakalpojumu tirdzniecība

Preču tirdzniecība 2021.gadā

2021.gadā Krievija ieņēma 4.vietu Latvijas ārējās preču tirdzniecības partneru vidū, veidojot 8.3% no kopējā Latvijas ārējās tirdzniecības apjoma. Kopējais preču tirdzniecības apgrozījums ar Krieviju bija nepilni 3 miljardi EUR (2968.46 MEUR), pieaugot par 44% salīdzinājumā ar 2020.gadu. 2021.gadā Latvijai bija negatīva preču tirdzniecības bilance ar Krieviju 576.40 MEUR apmērā.

Kopējā preču eksporta vērtība 2021. gadā bija 1196.03 MEUR, pieaugot par 6%, salīdzinot ar 2020. gadu (7.2% no Latvijas kopējā eksporta apjoma). Atsevišķās preču eksporta kategorijās uz Krieviju ir augsts reeksporta īpatsvars (piemēram, stiprais alkohols, vīni, alus). Kopējā preču importa vērtība 2021. gadā bija 1772.43 MEUR, pieaugot par 90%, salīdzinot ar 2020. gadu (9.1% no Latvijas kopējā importa apjoma). Lielākais pieaugums importā novērojams tādos preču veidos, kā minerālais kurināmais (+170%), dzelzs un tērauds (+119%), dzelzs vai tērauda izstrādājumi (+90%), kā arī koks un koka izstrādājumi (+79%).

Preču tirdzniecība 2022.gadā

2022.gada pirmajā pusgadā kopējais ārējās preču tirdzniecības apjoms ar Krieviju bija 1425.93 miljoni EUR, pieaugot par 13% salīdzinājumā ar 2020.gada pirmajiem 6 mēnešiem. Minētajā periodā ārējās tirdzniecības bilance Latvijai ar Krieviju bija negatīva – 368.72 miljoni EUR apmērā.

Preču eksports ar Krieviju 2022. gada pirmajos 6 mēnešos, saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes provizoriskajiem datiem, veidoja 529 miljonus EUR, samazinoties par 3% salīdzinājumā ar 2021. gada pirmajiem 6 mēnešiem. Minētajā laika periodā eksporta apjoma kritums visvairāk bija preču kategorijās: Elektroierīces un elektroiekārtas (-38%) un Dzērieni, alkoholiski šķidrumi (-28%). Savukārt vislielākais kāpums preču kategorijā Mehānismi un mehāniskas ierīces (31%).

#		Miljo ni, EUR	% no ko pēj ā
	EKSPORTS, 2022.gada janvāris - jūnijs		
1	Mehānismi un mehāniskas ierīces, boileri, katli un to detaļas	110. 17	21 %
2	Dzērieni, alkoholiski šķidrumi un etiķis	91.1 5	17 %

3	Farmaceutiskie produkti	55.8 9	11 %
4	Elektroierīces un elektroiekārtas; skaņu un televīzijas attēla ierakstīšanas un atskaņošanas aparātūra	38.6 2	7%
5	Plastmasas un to izstrādājumi	27.8 3	5%
6	Dzelzs vai tērauda izstrādājumi	19.9 2	4%
7	Adīti vai tamborēti apgērbi un apgērba piederumi	18.2 1	3%
8	Veģetējoši koki un citi augi; sīpoli, saknes; griezti ziedi un dekoratīvi zaļumi	17.5 9	3%
9	Apgērba gabali un apgērba piederumi, kas nav adīti vai tamborēti	13.8 0	3%
1 0	Papīrs un kartons; papīra masas, papīra vai kartona izstrādājumi	12.1 7	2%
	Pārējās preces		23 %

Datu avots: Centrālā statistikas pārvalde (CSP)

Preču imports ar Krieviju 2022. gada pirmajā pusgadā, saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes provizoriskajiem datiem, veidoja 897.33 miljonus EUR, pieaugot par 25% salīdzinājumā ar 2021. gada pirmajiem 6 mēnešiem.

Minētajā laika periodā importa apjoma kāpums visvairāk atspoguļojās preču kategorijās: Pārtikas rūpniecības atliekas un atkritumi; gatava lopbarība (+1557%), Dzīvnieku, augu un mikrobu tauki un eļļas (+587%), Ēdami dārzeņi un atsevišķas saknes (+425%), Graudaugu produkti (+423%), Koks un koka izstrādājumi (36%), Minerālais kurināmais (+34%).

#		Miljo ni, EUR	% no ko pēj ā
	IMPORTS, 2022.gada janvāris - jūnijs		
1	Minerālais kurināmais, minerāleļļas un to pārtvaices produkti; bitumenvielas; minerālvaski	340. 93	38 %

2	Dzelzs un tērauds	113.62	13%
3	Koks un koka izstrādājumi; kokogle	87.90	10%
4	Mēslošanas līdzekļi	51.38	6%
5	Dzīvnieku, augu un mikrobu tauki un eļļas	49.65	6%
6	Graudaugu produkti	43.41	5%
7	Pārtikas rūpniecības atliekas un atkritumi; gatava lopbarība	38.69	4%
8	Dzērieni, alkoholiski šķidrumi un etiķis	22.70	3%
9	Ēdami dārzeņi un atsevišķas saknes un bumbuļi	20.52	2%
10	Dzelzs vai tērauda izstrādājumi	19.01	2%
	Pārējās preces		12%

Datu avots: Centrālā statistikas pārvalde (CSP)

Pakalpojumu tirdzniecība

2021.gadā pakalpojumu tirdzniecības kopējais apjoms samazinājās par 2%, salīdzinot ar 2020.gadu, un sastādīja 407 MEUR, veidojot 5.2% no kopējā Latvijas pakalpojumu tirdzniecības apjoma. Latvijai 2021.gadā bija pozitīva pakalpojumu tirdzniecības bilance ar Krieviju 103 MEUR apmērā.

Pakalpojumu eksports uz Krieviju 2021.gadā bija 255 MEUR (5,3% no kopējā Latvijas pakalpojumu eksporta), samazinoties par 8.3% salīdzinājumā ar 2020.gadu. Pakalpojumu imports no Krievijas 2021. gadā bija 152 MEUR (5% no kopējā Latvijas pakalpojumu importa), samazinoties par 11% salīdzinājumā ar 2020.gadu.

Lielāko daļu no 2021.gada pakalpojumu eksporta (119 MEUR) un importa (74 MEUR) ar Krieviju veido transporta pārvadājumi.

2022.gada I ceturksnī pakalpojumu eksports uz Krieviju bija 52 MEUR (-9%), savukārt pakalpojumu imports bija 39 MEUR (+44%).

Transports

2021.gadā Latvijas Dzelzceļa kravu pārvadājumu kopējais apjoms ar Krieviju sarucis par 25%, salīdzinot ar 2020.gada apjomu. Kravu importā lielākais apjoms bija akmeņoglēm un kokam (-88%), savukārt importa apjomi pieauga naftas produktiem (+38%) un graudiem (+10%). Kravu eksportā lielākais apjoms ir ķīmiskajām kravām (-33%), savukārt būtisks apjoma kāpums kravu eksportā uz Krieviju bijis graudiem (+163%). Kopējais pārvadāto konteineru skaits ar Krieviju 2021.gadā pieaudzis par 22%, salīdzinot ar 2020.gadu.

Investīcijas

Saskaņā ar Latvijas bankas datiem 2022.gada 1.ceturksnī Krievijas tiešo investīciju atlikumi Latvijā veidoja 1841 MEUR, samazinoties par 1% salīdzinājumā ar atlikumu 2021.gada 4.ceturksnī (1860 MEUR).

Savukārt Latvijas tiešo investīciju atlikumi Krievijā 2022.gada 1.ceturksnī veidoja 112 MEUR, palielinoties par 1 MEUR salīdzinājumā ar atlikumu 2021.gada beigās (111 MEUR).

Uz 11.08.2022. Latvijas Uzņēmumu reģistrā bija reģistrēti 3961 uzņēmums ar Krievijas investīcijām pamatkapitālā (7.vieta kopējo ieguldījumu apjoma ziņā – 400.57 MEUR).

<https://www.mfa.gov.lv/lv/latvijas-republikas-un-krievijas-federacijas-divpusejas-attiecibas>